

Betreft Advies verruimen subsidiegebied wolvenpreventie naar gehele provincie
Kenmerk 221003_1

Arnhem, 3 oktober 2022

Geacht College,

Provinciale Staten van Gelderland hebben op 8 juni 2022 gesproken over het tegengaan van calamiteiten tussen de wolf en gehouden dieren. Daarbij is de wens uitgesproken om te verkennen of in heel Gelderland dierhouders kunnen worden ondersteund bij het nemen van preventieve maatregelen. De wolvencommissie ondersteunt deze lijn en wij willen met dit advies benadrukken waarom deze keuze nu gemaakt kan en moet worden.

Overigens bent u op 8 juni ook per motie opgeroepen om Gelderse dierhouders voorlopig te faciliteren met extra noodsets. Aan het uitvoeren van deze motie hebben wij ook onze medewerking verleend, onder andere door een oproep te plaatsen in onze nieuwsbrief¹ van juli 2022. Dat neemt niet weg dat wij vooral willen inzetten op duurzame oplossingen, door daarvoor te kiezen kunnen noodsets worden beperkt en kan de calamiteitenregeling weer vervallen.

Leren van de opgedane ervaringen, in Gelderland en daarbuiten:

In het huidige interprovinciale wolvenplan staat nog dat een leefgebied pas wordt aangewezen nadat een wolf meer dan 6 maanden in een bepaald gebied verblijft. Voor dit leefgebied kan de provincie een subsidieregeling openstellen voor preventieve maatregelen. In Gelderland is dit op de Veluwe het geval. Deze benadering is achterhaald om drie redenen:

- Ten eerste loopt het achter de feiten aan. Zo blijkt in Drenthe en Noord-Brabant dat een wolf vanaf het begin van zijn aanwezigheid al vele schadegevallen kan veroorzaken. Om te voorkomen dat de wolf went aan predatie op landbouwhuisdieren, is het belangrijk om in een vroeg stadium preventieve maatregelen te nemen.
- Ten tweede blijkt dat de schade in veel gevallen veroorzaakt wordt door zwervende wolven. Een toenemend aantal zwervers trekt door Gelderland.
- Ten derde moet het beleid anticiperen op toekomstige ontwikkelingen. Het openstellen van een subsidieregeling werkt ook als een advies van de overheid aan de dierhouders om preventieve maatregelen te nemen. Anderzijds: als er geen subsidieregeling is, dan is dit een signaal dat de overheid niets van de dierhouders verwacht. Dit laatste is geen goed signaal, want het staat inmiddels wel vast dat dierhouders in vrijwel de gehele provincie Gelderland zich moeten voorbereiden op een samenleven met wolven. Het toenemend aantal wolven in Nederland en de omringende landen leidt tot steeds meer zwervers, gevestigde wolven en roedels.

¹ [Nieuwsbrief Wolvencommissie, editie juli 2022 \(gelderland.nl\)](https://www.gelderland.nl/nieuwsbrief-wolvencommissie)

Tot nu werd gesteld dat schade door zwervende wolven niet voorzienbaar is en dat je daarom niet van schapenhouders kunt verlangen dat zij preventieve maatregelen nemen. Gezien het toenemende aantal zwervers zijn er echter steeds meer schapenhouders die een risico ervaren en hun dieren graag willen beschermen. De praktijk leert dat een aanzienlijk deel van de vragen voor onze wolvenconsulent afkomstig zijn van dierhouders buiten het leefgebied op de Veluwe. Doordat er geen adequate subsidieregeling is, voelen zij zich door de overheid in de steek gelaten. Dit gaat ten koste van het draagvlak voor de aanwezigheid van de wolf. De overheid zou juist deze voorlopers moeten ondersteunen.

Wolfwerende rasters zijn inpasbaar:

Een bezwaar dat regelmatig wordt gemaakt is dat we Gelderland niet willen vol zetten met hekken. In de praktijk blijft dat er nauwelijks nieuwe afrasteringen bij komen. Bestaande afrasteringen worden wolfwerend gemaakt. Vaste afrasteringen kunnen uitstekend landschappelijk worden ingepast. Tijdelijke afrasteringen worden alleen een stukje hoger.

Verder wordt soms verondersteld dat wolfwerende afrasteringen al het wild tegenhouden. De NABU heeft dit in Niedersachsen onderzocht. Zie onderstaand rapport en infoblad. De conclusie is dat vaste wolfwerende afrasteringen doorlatend zijn voor kleine zoogdieren, hazen en reeën. Ze zijn niet-doorlatend voor wolven en wilde zwijnen.

<https://niedersachsen.nabu.de/tiere-und-pflanzen/aktionen-und-projekte/herdenschutz/31333.html>

Inschatting van het benodigde budget:

Uiteraard vraagt verruiming van het werkingsgebied van de subsidie om een verhoging van het budget. Ter indicatie, in ons gebiedsplan van mei 2020 was sprake van een wolvengebied op de Noord- en Midden-Veluwe waarbinnen op ruim 600 locaties schapen en geiten werden gehouden. Bij het opstellen van ons gebiedsgerichte preventieplan werd op basis van dit wolvengebied uitgegaan van alle 600 schapen- en geitenhouders en een bedrag begroot van maximaal 1,1 miljoen euro (500K in 2020 en 600K in 2021). In onze evaluatie² van december 2021 constateerden we echter dat in de periode van 2019 tot november 2021 opgeteld slechts ruim €220.000,- was uitgekeerd aan 10 deelnemers aan de pilots en circa 30 deelnemers aan de subsidieregeling. Daarmee zijn ruim 8.000 schapen en geiten beschermd tegen de wolf. Ondanks tussentijdse uitbreiding van het subsidiegebied en onze inzet om een hogere deelname bleef het aantal deelnemers dus flink achter bij de ambitie. Het subsidieplafond voor preventie is vervolgens in 2022 vastgesteld op €200.000, daarvan is tot eind augustus 2022 voor circa €43.000 aangevraagd (12 aanvragen waarvan 7 vastgesteld). Grof afgerond bedragen de kosten voor preventie in Gelderland nu circa €100.000 per jaar.

In heel Gelderland worden in september 2022 op ruim 6.000 locaties ruim 156.000 schapen gehouden (RVO). Daarmee heeft het een omvang van 10 tot 20 maal die van het eerste wolvengebied. In Drenthe werd eind 2021 het werkingsgebied van de subsidieregeling al uitgebreid tot de gehele provincie. Inmiddels is daar het budget van € 400.000 volledig aangesproken. Net als in Gelderland zijn de meeste aanvragen daar gerelateerd aan schadegevallen, bij de schapenhouders zelf of in hun directe omgeving. Het afgelopen jaar was de schade in Drenthe aanzienlijk, vooral door toedoen van het wolvenpaar in Zuidwest Drenthe. In Gelderland zijn er 2,5 keer zoveel schapen als in Drenthe.

Door extrapolatie van de ervaringen op de Veluwe en die in Drenthe zou de komende jaren een budget van € 1.000.000, - per jaar een veilige inschatting zijn. Daarmee ontstaat ook wat ruimte voor bijvoorbeeld indexering van de tarieven omdat de materialen flink duurder aan het worden zijn.

² Evaluatie Gebiedscommissie preventie wolvenschade Gelderland, december 2021

Overige aandachtspunten:

Onze aanbevelingen uit de evaluatie van december 2021 zijn nog onverkort van toepassing. Dat betekent ook dat wij in het huidige subsidiegebied op de Veluwe adviseren om na 3 jaar subsidie te stoppen met het betalen van tegemoetkomingen bij schade. Bij de stap naar subsidiëring binnen het gehele grondgebied van de provincie vragen wij nog wel aandacht voor het ontkoppelen van het vergoeden van wolvenschade en het verlenen van subsidie voor preventieve maatregelen. Elders in Gelderland waar geen sprake is van een verhoogd risico zou er geen relatie moeten worden gelegd tussen het vergoeden van schades en de beschikbaarheid van subsidies voor preventie.

Uiteraard zijn wij gaarne bereid dit advies nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

P.L.B.A. van Geel
voorzitter

